

CYTRYNY Z SYCYLII

Włoski
z Luigim Pirandellem

Opowiadanie o tym, jak łatwo zgubić to, co prawdziwe,
goniąc za tym, co błyszczące
w specjalnym przełożeniu według metody I. Franka,
służącej do skutecznej nauki języków obcych

Poznań 2025

AUDIO

<https://ifrank.pl/audio/cytryny/>

POBIERZ

i ćwicz wymowę
w trakcie czytania

LUMÍE¹ DI SICILIA

(Cytryny z Sycylii)

-
- 1 Słowo „lumíe” pochodzi z języka sycylijskiego i oznacza cytryny. Wywodzi się od włoskiego słowa „limone” (liczba pojedyncza) i „limoni” (liczba mnoga), które są najczęściej używanymi określeniami na cytryny w standardowym języku włoskim. Włoskie „limone” z kolei ma swoje korzenie w języku arabskim „līmūn”, który został wprowadzony na Sycylię podczas panowania Arabów w IX–XI wieku. Arabski wpływ znacząco wpłynął na miejscowy język i kulturę, co zaowocowało regionalnym wariantem „lumíe”. W dialekcie sycylijskim termin ten odnosi się szczególnie do sycylijskich cytryn, znanych ze swojej jakości i intensywnego aromatu.

— **Teresina sta qui** (czy Teresina tu /jest/; *stare* — być, *znajdować się, przebywać*)?

Il cameriere (służący/kamerdyner; *cameriere, m* — *kelner, służący*), **ancora in maniche di camicia** (wciąż w rękawach koszuli = w samej koszuli; *manica, f* — *rękaw*; *camicia, f* — *koszula*), **ma già impiccato in un altissimo solino** (ale już zaciśnięty w bardzo wysoki kołnierzyk; *impiccare* — *wieszać /na szubienicy/, zaciśkać szyję*; *solino, m* — *kołnierzyk*), **squadrò da capo a piedi il giovanotto** (zmierzył od stóp do głów: „od głowy do stóp” młodzieńca; *squadrare* — *mierzyć wzrokiem*; *capo, m* — *głowa*; *piede, m* — *stopa*) **che gli stava davanti sul pianerottolo della scala** (który stał przed nim na półpiętrze: „podeście schodów”; *davanti* — *przed, z przodu*; *pianerottolo, m* — *podest*; *scala, f* — *schody, drabina*; *scala, stopnie*): **campagnolo all’aspetto** (wieśniak z wyglądu; *aspetto, m* — *wygląd*), **col bavero del pastrano ruvido rialzato fin su gli orecchi** (z kołnierzem szorstkiego płaszcza podniesionym aż na uszy: „aż po wierzch uszu”; *pastrano, m* — *płaszcz męski, palto*; *ruvido* — *szorstki, chropowaty*) **e le mani paonazze** (i rękami sinymi; *mano, f* — *ręka*), **gronchie dal freddo** (zgrabiętymi z zimna; *gronchio* — *zgrabiąły, zeszywniały*), **che reggevano un sacchetto sudicio di qua** (które trzymały brudną torbę z jednej: „z tej” strony), **una vecchia valigetta di là** (starą walizkę z innej: „tam-tej” strony), **a contrappeso** (dla równowagi; *peso, m* — *waga*).

— Teresina sta qui?

Il cameriere, ancora in maniche di camicia, ma già impiccato in un altissimo solino, squadrò da capo a piedi il giovanotto che gli stava davanti sul pianerottolo della scala: campagnolo all'aspetto, col bavero del pastrano ruvido rialzato fin su gli orecchi e le mani paonazze, gronchie dal freddo, che reggevano un sacchetto sudicio di qua, una vecchia valigetta di là, a contrappeso.

— Teresina (Teresina)? E chi è (a kto to; *chi — kto*)? — domandò a sua volta (zapytał w swoją kolej; *domandare — pytać; a sua volta — z kolei, w swoim czasie; następnie*), marcando le folte ciglia giunte (marszcząc swoje gęste, złęczone brwi; *marcare — podkreślać, zaznaczać; giunto — złączony*), che parevano due baffi (które wyglądały jak dwa wąsy) rasi dal labbro (starrannie wycięte z ust) e appiccicati lì per non perderli (i przyklejone tam, żeby ich nie zgubić).

Il giovanotto scosse prima la testa (młodzieniec najpierw potrzęsął głową; *scuotere — potrzęsać*) per far saltare dalla punta del naso una gocciolina di freddo (by strącić: „sprawić by zeskoczyła” z czubka nosa kropelkę zimna; *testa, f — głowa; far saltare — strącić; punta, f — czubek; goccia, f — kropla, -ina — przyrostek zdrobniający; freddo, m — zimno*), poi rispose (po-tem odpowiedział):

— Teresina, la cantante (Teresina, śpiewaczka).

— Teresina? E chi è? — domandò a sua volta, marcando le folte ciglia giunte, che parevano due baffi rasi dal labbro e appiccicati lì per non perderli.

Il giovanotto scosse prima la testa per far saltare dalla punta del naso una gocciolina di freddo, poi rispose:

— Teresina, la cantante.

— Ah, — esclamò il cameriere (ach, zawołał kamerdyner), con un sorriso d'ironico stupore (z ironicznym zdziwionym uśmiechem = pełnym ironii i zdziwienia; *sorriso, m — uśmiech*): — Si chiama così, senz'altro, Teresina (tak się nazywa, z pewnością Teresina; *chiamarsi — nazywać się; senz'altro — po prostu, bez żadnego tytułu*)? E voi chi siete? (a wy kim jesteście; *voi — wy, forma grzecznościowa; chi — kto*).

— C'è o non c'è (jest, czy jej nie ma)? — domandò il giovanotto (zapytał młodzieniec), corrugando le ciglia e sorsando col naso (marszcząc brwi i pociągając nosem; *sorso — łyk*). — Ditele che c'è Micuccio e lasciatemi entrare (powiedzcie jej, że tu jest Micuccio i pozwólcie mi wejść; *dire — mówić; lasciare — zostawiać; opuszczać; pozwalając; entrare — wchodzić*).

— Ah, — esclamò il cameriere, con un sorriso d'ironico stupore: — Si chiama così, senz'altro, Teresina? E voi chi siete?

— C'è o non c'è? — domandò il giovanotto, corrugando le ciglia e sorsando col naso. — Ditele che c'è Micuccio e lasciatemi entrare.

— Ma non c'è nessuno a quest'ora (ale o tej porze nikogo tu nie ma), — rispose il cameriere (odpowiedział kamerdyner), col sorriso rassegnato su le labbra (z rezygnującym uśmiechem na ustach; *sorriso, m — uśmiech; rassegnato — zrezygnowany; labbra, f — usta*).

— La signora Sina Marnis è ancora a teatro e (pani Sina Marnis jest jeszcze w teatrze i)...

— Anche zia Marta (a ciocia Marta też)? — lo interruppe Micuccio (przerwał mu Micuccio; *interrompere — przerywać; lo — mu, go*).

— Ah, lei è il nipote (ach, pan jest siostrzeńcem; *nipote, m/f — siostrzeniec/siostrzenica; wnuk/wnuczka*)?

4.

— Ma non c'è nessuno a quest'ora, — rispose il cameriere, col sorriso rassegnato su le labbra.

— La signora Sina Marnis è ancora a teatro e...

— Anche zia Marta? — lo interruppe Micuccio.

— Ah, lei è il nipote?

E il cameriere si fece subito cerimonioso (i kamerdyner od razu stał się uprzejmy; *cerimonioso — uprzejmy, ceremonialny*).

— Favorisca allora, favorisca (proszę zatem, proszę). Non c'è nessuno (nikogo nie ma). Anche lei a teatro, la Zia (ciocia też jest w teatrze). Prima del tocco non ritorneranno (przed południem nie wróca; *tocco, m* — *południe albo północ* – *godzina dwunasta*). È la serata d'onore di sua (to wieczór w cześć waszej; *serata d'onore* — *wieczór honorowy, uroczysty wieczór*)... come sarebbe di lei, la signora (jak to byłoby waszej)? cugina, allora (kuzynki, zatem)?

5.

E il cameriere si fece subito cerimonioso.

— Favorisca allora, favorisca. Non c'è nessuno. Anche lei a teatro, la Zia. Prima del tocco non ritorneranno. È la serata d'onore di sua... come sarebbe di lei, la signora? cugina, allora?

Micuccio restò un istante impacciato (Micuccio przez chwilę stał zakłopotany; *restare* — *pozostać; impacciato* — *zakłopotany, nieporadny*).

— Non sono... no (ja nie jestem... nie), non sono cugino, veramente (nie, naprawdę nie jestem kuzynem).

Sono... sono Micuccio Bonavino (jestem... jestem Micuccio Bonavino); lei lo sa (ona to wie; *lei* — *ona, w znaczeniu grzecznościowym: „pani”*). Vengo apposta dal paese (przyjechałem specjalnie z miasteczka; *ap-posta* — *specjalnie, celowo; paese, m* — *miasteczko, wieś*).

Micuccio restò un istante impacciato.

— Non sono... no, non sono cugino, veramente. Sono... sono Micuccio Bonavino; lei lo sa. Vengo apposta dal paese.

A questa risposta il cameriere stimò innanzi tutto conveniente (na tę odpowiedź kamerdyner uznał od razu za stosowne) ritirare il lei e riprendere il voi (zrezygnować z formy „pan” i wrócić do „wy”; *ritirare* — wycofać, zaniechać; *riprendere* — wznowić, przywrócić; *lei* — „pani/pan”; *voi* — bardziej potoczne „wy”); introdusse Micuccio in una cameretta al bujo presso la cucina (wprowadził Micuccioi do małego, ciemnego pokoiku obok kuchni; *cameretta*, *f* — pokoiik; *bujo* = *buio*, *m* — ciemność), dove qualcuno ronfava strepitosamente (gdzie ktoś chrapał głośno; *ronfare* — chrapać; *strepitosamente* — hałaśliwie, głośno), e gli disse (i powiedział mu):

— Sedete qua (usiądźcie tutaj). Adesso porto un lume (zaraz przyniosę lampę; *lume*, *m* — lampa, światło).

A questa risposta il cameriere stimò innanzi tutto conveniente ritirare il lei e riprendere il voi; introdusse Micuccio in una cameretta al bujo presso la cucina, dove qualcuno ronfava strepitosamente, e gli disse:

— Sedete qua. Adesso porto un lume.

**ZAPRASZAMY DO ZAKUPU PEŁNEJ WERSJI
KSIĄŻKI**

UCZ SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH
CZYTAJĄC DWUJĘZYCZNE KSIĄŻKI

ANGIELSKI

NIEMIECKI

HISZPAŃSKI

FRANCUSKI

ROSYJSKI

WŁOSKI

LITERATURA ŚWIATOWA
W ORYGINALE Z TŁUMACZENIEM
NA POLSKI

www.ifrank.pl